

Komunikat dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej z 6 sierpnia 2019 r. w sprawie szczegółowych sposobów dostosowania warunków i form przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty w roku szkolnym 2019/2020¹

Na podstawie art. 9a ust. 2 pkt 10 lit. a tiret trzecie ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty², podaję informację o szczegółowych sposobach dostosowania warunków i form przeprowadzania **egzaminu ósmoklasisty** do potrzeb:

- zdających ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie oraz zagrożonych niedostosowaniem społecznym
- uczniów, o których mowa w art. 165 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. *Prawo oświatowe*³ (cudzoziemców).

1. Dostosowanie **formy** egzaminu ósmoklasisty polega na przygotowaniu odrębnych arkuszy dostosowanych do potrzeb i możliwości zdających.
2. Dostosowanie **warunków** przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty polega między innymi na:
 - a. zminimalizowaniu ograniczeń wynikających z niepełnosprawności, niedostosowania społecznego lub zagrożenia niedostosowaniem społecznym ucznia
 - b. zapewnieniu uczniowi miejsca pracy odpowiedniego do jego potrzeb edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych
 - c. wykorzystaniu odpowiedniego sprzętu specjalistycznego i środków dydaktycznych
 - d. odpowiednim przedłużeniu czasu przewidzianego na przeprowadzenie egzaminu ósmoklasisty
 - e. ustaleniu zasad oceniania rozwiązań zadań wykorzystywanych do przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty, o których mowa w art. 9a ust. 2 pkt 2 ustawy o systemie oświaty², uwzględniających potrzeby edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne ucznia
 - f. zapewnieniu obecności i pomocy w czasie egzaminu ósmoklasisty nauczyciela wspomagającego ucznia w czytaniu lub pisaniu⁴ lub specjalisty odpowiednio z zakresu danego rodzaju niepełnosprawności, niedostosowania społecznego lub zagrożenia niedostosowaniem społecznym, jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z uczniem lub pomocy w obsłudze sprzętu specjalistycznego i środków dydaktycznych.
3. Możliwe sposoby dostosowania warunków i form przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty dla poszczególnych grup zdających wskazane są w Tabeli 1.

¹ Szczegółowe sposoby dostosowania warunków i form przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty określone w niniejszym komunikacie dotyczą również zdających (słuchaczy szkół dla dorosłych), którzy przystąpią do egzaminu gimnazjalnego w styczniu lub kwietniu 2020 r. W przypadku konieczności dostosowania warunków lub formy przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego do potrzeb danego słuchacza, nieujętych w Tabeli 1., uzgodnienia pomiędzy dyrektorem szkoły a dyrektorem okręgowej komisji egzaminacyjnej odbywają się w formie pisemnej nie później niż do 8 listopada 2019 r.

² Tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 1457, ze zm.

³ Tekst jedn. Dz.U. z 2019 r. poz. 1148.

⁴ Pomoc nauczyciela wspomagającego może obejmować (a) tylko czytanie, (b) tylko pisanie, (c) czytanie i pisanie – w zależności od potrzeb. W każdym przypadku przebieg egzaminu musi być rejestrowany za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk.

4. Uczniowie uprawnieni do dostosowania:

Lp.	Uczeń:	Dostosowanie		Podstawa (dokument)
		formy	warunków	
1.	posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niepełnosprawność	tak	tak	orzeczenie ⁵
2.	posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niedostosowanie społeczne lub zagrożenie niedostosowaniem społecznym	nie	tak	orzeczenie
3.	posiadający orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania	nie	tak	orzeczenie
4.	chory lub niesprawny czasowo	nie	tak	zaświadczenie o stanie zdrowia wydane przez lekarza
5.	posiadający opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, o specyficznych trudnościach w uczeniu się, ⁶ w tym: z dysleksją, dysgrafią, dysortografią, dyskalkulią	nie	tak	opinia poradni psychologiczno-pedagogicznej ⁷
6.	który w roku szkolnym 2019/2020 był objęty pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole ze względu na: a. trudności adaptacyjne związane z wcześniejszym kształceniem za granicą b. zaburzenia komunikacji językowej c. sytuację kryzysową lub traumatyczną	nie	tak	pozytywna opinia rady pedagogicznej
7.	o którym mowa w art. 165 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. <i>Prawo oświatowe</i> (cudzoziemiec), któremu ograniczona znajomość języka polskiego utrudnia zrozumienie czytanego tekstu	tak	tak	pozytywna opinia rady pedagogicznej

5. Zaświadczenie o stanie zdrowia, o którym mowa w pkt 4.4., lub opinię, o której mowa w pkt 4.5., przedkłada się dyrektorowi szkoły nie później niż do **15 października 2019 r.** W sytuacjach losowych zaświadczenie lub opinia mogą być przedłożone w terminie późniejszym, niezwłocznie po otrzymaniu dokumentu.

⁵ Orzeczenie wydane przez zespół orzekający działający w publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym publicznej poradni specjalistycznej, zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 września 2017 r. w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1743).

⁶ Nie dotyczy to uczniów posiadających opinię dotyczącą objęcia danego ucznia opieką psychologiczno-pedagogiczną.

⁷ Opinia o specyficznych trudnościach w uczeniu się wydana przez zespół opiniujący publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym publicznej poradni specjalistycznej, albo niepublicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym niepublicznej poradni specjalistycznej, spełniającej warunki, o których mowa w art. 127 ust. 11 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. *Prawo oświatowe* (tekst jedn. Dz.U. z 2019 r. poz. 1148), tj. założonej zgodnie z art. 168 tej ustawy oraz zatrudniającej pracowników posiadających kwalifikacje określone dla pracowników publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych.

Zgodnie z przepisami § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 373) opinia poradni może być wydana uczniowi nie wcześniej niż po ukończeniu III klasy szkoły podstawowej i nie później niż do ukończenia szkoły podstawowej.

6. Opinia rady pedagogicznej, o której mowa w pkt 4.6. i 4.7., jest wydawana na wniosek:
 - a. nauczyciela lub specjalisty wykonującego w szkole zadania z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, prowadzących zajęcia z uczniem w szkole, po uzyskaniu zgody rodziców albo pełnoletniego ucznia, lub
 - b. rodziców albo pełnoletniego ucznia.
7. Dla uczniów wymienionych w pkt 4.2.–4.6. nie przygotowuje się odrębnych arkuszy egzaminacyjnych. Dla uczniów wymienionych w pkt 4.7. nie przygotowuje się odrębnych arkuszy egzaminacyjnych z języka obcego nowożytnego.
8. Dyrektor szkoły lub upoważniony przez niego nauczyciel jest zobowiązany do zapoznania uczniów i ich rodziców z możliwymi sposobami dostosowania warunków i form przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty oraz do poinformowania rodziców uczniów o trybie ustalania proponowanych dostosowań, nie później niż do **27 września 2019 r.**
9. Rada pedagogiczna, spośród możliwych sposobów dostosowania warunków i form przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty, wskazanych w Tabeli 1., wskazuje sposób lub sposoby dostosowania warunków lub formy przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty dla danego ucznia.
10. **W szczególnych przypadkach losowych lub zdrowotnych** dyrektor szkoły, na wniosek rady pedagogicznej, może wystąpić do dyrektora okręgowej komisji egzaminacyjnej z wnioskiem o wyrażenie zgody na przystąpienie ucznia do egzaminu ósmoklasisty w **warunkach** dostosowanych do jego potrzeb edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych, **nieujętych w niniejszym komunikacie**. Wniosek powinien być uzasadniony i potwierdzony stosownymi dokumentami. Uzgodnienia pomiędzy dyrektorem szkoły a dyrektorem okręgowej komisji egzaminacyjnej odbywają się w formie pisemnej nie później niż do **8 listopada 2019 r.** Jeżeli konieczność przyznania dostosowań, o których mowa powyżej, nastąpi po tym terminie, stosowne uzgodnienia muszą zostać przeprowadzone niezwłocznie po uzyskaniu przez dyrektora szkoły informacji o potrzebie takich dostosowań.
11. Do **20 listopada 2019 r.** dyrektor szkoły lub upoważniony przez niego nauczyciel informuje na piśmie (załącznik 4b w *Informacji o sposobie organizacji i przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty obowiązującej w roku szkolnym 2019/2020*) rodziców ucznia albo pełnoletniego ucznia o wskazanych sposobach dostosowania warunków lub formy przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty do potrzeb edukacyjnych i możliwości psychofizycznych tego ucznia.
12. Rodzice ucznia lub pełnoletni uczeń składają oświadczenie o korzystaniu albo niekorzystaniu ze wskazanych sposobów dostosowania, o których mowa w pkt 11., nie później niż do **25 listopada 2019 r.** (jako oświadczenie w załączniku wymienionym w pkt 11.).
13. Jeżeli konieczność dostosowania warunków lub formy przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty wystąpi po **25 listopada 2019 r.**, dyrektor szkoły lub upoważniony przez niego nauczyciel informuje niezwłocznie na piśmie rodziców ucznia albo pełnoletniego ucznia o wskazanym przez radę pedagogiczną sposobie lub sposobach dostosowania warunków lub formy przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty.

Dyrektor szkoły informuje niezwłocznie dyrektora okręgowej komisji egzaminacyjnej o konieczności dostosowania **formy** przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty dla danego ucznia i przekazuje dane osobowe tego ucznia.

14. Przystąpienie do egzaminu ósmoklasisty w warunkach i formie dostosowanych do potrzeb i możliwości ucznia zapewnia przewodniczący zespołu egzaminacyjnego.
15. Egzamin ósmoklasisty powinien odbywać się w oddzielnej sali, jeżeli zdający korzysta z co najmniej jednego z następujących dostosowań:
 - a. korzystanie z urządzeń technicznych
 - b. korzystanie z płyty CD z dostosowanym nagraniem w przypadku egzaminu z języka obcego nowożytnego
 - c. udział nauczyciela wspomagającego (członka zespołu nadzorującego) w czytaniu lub pisaniu
 - d. czas przedłużony o dodatkowe przerwy.
16. Gdy do przystąpienia do egzaminu ósmoklasisty w oddzielnej sali uprawniony jest więcej niż jeden uczeń w danej szkole, którym przysługują dostosowania wymienione w pkt 15a i 15b, możliwe jest przeprowadzenie egzaminu dla wszystkich uczniów przystępujących do danego egzaminu w jednej sali, pod warunkiem że przebieg egzaminu nie będzie zakłócony dla żadnego z tych zdających. Wyjątek stanowi sytuacja, w której dostosowanie dotyczy zdających egzamin z różnych języków obcych nowożytnych.
17. Jeżeli w niniejszym *Komunikacie* jest mowa o przedłużeniu czasu na wykonanie zadań z arkusza standardowego, oznacza to, że pracę z arkuszem można przedłużyć:
 - a. z języka polskiego – nie więcej niż o 60 minut
 - b. z matematyki – nie więcej niż o 50 minut
 - c. z języka obcego nowożytnego – nie więcej niż o 45 minut.

Czas pracy z arkuszem dostosowanym do rodzaju niepełnosprawności wydrukowany na stronie tytułowej arkusza uwzględnia przedłużenie, o którym mowa powyżej (por. Tabela 2.).
18. Jeżeli zdający korzysta z pomocy nauczyciela wspomagającego w czytaniu i/lub pisaniu, przebieg egzaminu ósmoklasisty musi być rejestrowany za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk. Zapis dźwiękowy stanowi integralną część pracy egzaminacyjnej.
19. Nauczyciel wspomagający lub specjalista z zakresu danego rodzaju niepełnosprawności, niedostosowania społecznego lub zagrożenia niedostosowaniem społecznym może wchodzić w skład zespołu nadzorującego jako jeden z nauczycieli.
20. Jeżeli do egzaminu ósmoklasisty z matematyki przeprowadzanego w języku danej mniejszości narodowej, mniejszości etnicznej lub języku regionalnym albo do egzaminu ósmoklasisty z języka obcego nowożytnego przystępuje uczeń, który korzysta z dostosowania warunków przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty polegającego na obecności i pomocy nauczyciela wspomagającego, w skład zespołu nadzorującego przebieg egzaminu ósmoklasisty z danego przedmiotu w danej sali egzaminacyjnej zamiast jednego z nauczycieli może wchodzić nauczyciel danego języka będący nauczycielem wspomagającym.
21. Zasady przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty dla osób korzystających z komputera lub pomocy nauczyciela wspomagającego są określone w *Informacji o sposobie organizacji i przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty obowiązującej w roku szkolnym 2019/2020*.
22. Uczeń posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niepełnosprawność intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym lub niepełnosprawności sprzężone, gdy jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym lub znacznym, nie przystępuje do egzaminu ósmoklasisty.

23. Uczeń posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niepełnosprawności sprzężone⁸ inne niż wymienione w pkt 22. może być zwolniony przez dyrektora okręgowej komisji egzaminacyjnej z obowiązku przystąpienia do egzaminu ósmoklasisty na wniosek rodziców pozytywnie zaopiniowany przez dyrektora szkoły, złożony nie później niż **do 2 grudnia 2019 r.**
24. W przypadku ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na niepełnosprawności sprzężone istnieje możliwość skorzystania z dostosowań przewidzianych dla poszczególnych rodzajów niepełnosprawności. Dostosowanie takie **wymaga pisemnego porozumienia** dyrektora szkoły z dyrektorem właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej (**do 8 listopada 2019 r.**).
25. W szczególnych przypadkach wynikających ze stanu zdrowia lub niepełnosprawności ucznia, za zgodą dyrektora właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej, egzamin ósmoklasisty może być przeprowadzony w innym miejscu niż szkoła (np. w domu). Zgodę na przeprowadzenie egzaminu w miejscu innym niż szkoła dyrektor właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej może wyrazić na udokumentowany wniosek dyrektora szkoły – przewodniczącego zespołu egzaminacyjnego w danej szkole, złożony w porozumieniu z rodzicami ucznia albo pełnoletnim uczniem nie później niż **do 15 stycznia 2020 r.**
- Jeżeli konieczność przyznania dostosowania, o którym mowa powyżej, nastąpi po ww. terminie, stosowne uzgodnienia muszą zostać przeprowadzone niezwłocznie po uzyskaniu przez dyrektora szkoły informacji o potrzebie takiego dostosowania.
26. Dyrektor szkoły zamawia w Systemie Informatycznym Obsługi Egzaminów z Zakresu Kształcenia Ogólnego (SIOEO):
- arkusze w dostosowanych formach
 - arkusze dla nauczycieli wspomagających
 - płyty CD do arkuszy standardowych z języka obcego nowożytnego z wydłużonymi przerwami na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie.
- Wyjątek od powyższej zasady stanowią arkusze dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi – w ich przypadku dyrektor szkoły przesyła (**do 8 listopada 2019 r.**) pisemne zamówienie na arkusz w formie dostosowanej do potrzeb ucznia z niepełnosprawnościami sprzężonymi do dyrektora właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej (por. pkt 24).
27. W przypadku zdających (słuchaczy szkół dla dorosłych), którzy przystąpią do **egzaminu gimnazjalnego** w styczniu lub kwietniu 2020 r., obowiązuje również dodatkowa zasada dotycząca egzaminu gimnazjalnego z języka obcego nowożytnego. Słuchacz posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niepełnosprawność intelektualną w stopniu lekkim, który przystępuje do części trzeciej egzaminu gimnazjalnego z języka obcego nowożytnego, którego naukę na podbudowie wymagań określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla II etapu edukacyjnego kontynuował w gimnazjum, jest zwolniony z obowiązku przystąpienia do egzaminu z tego języka na poziomie rozszerzonym. Słuchacz ten – na swój wniosek – może przystąpić do egzaminu z tego języka na poziomie rozszerzonym.
28. W przypadku zdających (słuchaczy szkół dla dorosłych), którzy przystąpią do **egzaminu gimnazjalnego** w styczniu lub kwietniu 2020 r., dostosowania dla zdających z niepełnosprawnościami sprzężonymi muszą być uzgodnione na piśmie z dyrektorem właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej **do 8 listopada 2019 r.**

⁸ O niepełnosprawnościach sprzężonych mówimy, gdy u ucznia niesłyszącego lub słabosłyszącego, niewidomego lub słabowidzącego, z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją, z niepełnosprawnością intelektualną albo z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera, występuje co najmniej jeszcze jedna z wymienionych niepełnosprawności.

Tabela 1. Sposoby dostosowania warunków i form przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty w roku szkolnym 2019/2020

Uprawnieni do dostosowania	Możliwe sposoby dostosowania (dyrektor szkoły zaznacza w sposoby wskazane przez radę pedagogiczną)
<p>I. Uczniowie niesłyszący, uczniowie slaboslyszyacy (na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)</p>	<p>1. Arkusz dostosowany do dysfunkcji, który uwzględnia: a) przedłużenie czasu b) uprawnienie do nieprzenoszenia odpowiedzi na kartę odpowiedzi (tj. zaznaczanie odpowiedzi do zadań zamkniętych w zeszytach zadań egzaminacyjnych).</p> <p><i>Czas pracy zapisany na stronie tytułowej arkusza jest obowiązujący (nie wymaga przedłużenia) – por. Tabela 2. Do arkuszy z języków obcych nowożytnych <u>nie jest</u> dołączana płyta CD.</i></p> <p>2. Zapewnienie w czasie egzaminu obecności surdopedagoga lub tłumacza języka migowego (może być członkiem zespołu nadzorującego), jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z uczniem i pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu i środków dydaktycznych.</p>
<p>II. Uczniowie niewidomi (na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)</p>	<p>1. Arkusz: a) w piśmie Braille’a wraz z czarnodrukiem ALBO b) w czarnodruku dostosowany do dysfunkcji, który uwzględnia przedłużenie czasu.</p> <p><i>Czas pracy zapisany na stronie tytułowej arkusza jest obowiązujący (nie wymaga przedłużenia) – por. Tabela 2.</i></p> <p><i>Do arkuszy z języków obcych nowożytnych dołączona jest płyta CD z dostosowanym nagraniem, tj. z wydłużonymi przerwami na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie.</i></p> <p>2. Arkusz w czarnodruku w formie plików .pdf lub MS Word, nagrany na płycie CD (możliwe wtedy, gdy zdający korzysta z komputera).</p> <p><i>Do arkuszy z języków obcych nowożytnych dołączona jest płyta CD z dostosowanym nagraniem, tj. z wydłużonymi przerwami na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie.</i></p> <p>3. Korzystanie ze sprzętu i oprogramowania specjalistycznego, których zdający używa w procesie dydaktycznym.</p> <p>4. Korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego, który odczytuje uczniowi polecenia i teksty z czarnodruku oraz zapisuje odpowiedzi ucznia na kartkach dołączonych do czarnodruku.</p> <p>5. Zapewnienie obecności tyflopädagoga (może być członkiem zespołu nadzorującego), jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z uczniem i pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu i środków dydaktycznych.</p>

Uprawnieni do dostosowania	Możliwe sposoby dostosowania (dyrektor szkoły zaznacza w sposoby wskazane przez radę pedagogiczną)
<p>III. Uczniowie slabowidzący (na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)</p>	<p>1. Arkusz dostosowany do dysfunkcji (zapisany czcionką Arial 16 pkt lub Arial 24 pkt), który uwzględnia:</p> <p>a) przedłużenie czasu</p> <p>b) uprawnienie do nieprzenoszenia odpowiedzi na kartę odpowiedzi (tj. zaznaczanie odpowiedzi do zadań zamkniętych w zeszycie zadań egzaminacyjnych).</p> <p><i>Czas pracy zapisany na stronie tytułowej arkusza jest obowiązujący (nie wymaga przedłużenia) – por. Tabela 2.</i></p> <p><i>Do arkuszy z języków obcych nowożytnych dołączona jest płyta CD z dostosowanym nagraniem, tj. z wydłużonymi przerwami na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie.</i></p>
	<p>2. Arkusz w formie plików .pdf lub MS Word, nagrany na płycie CD (możliwe wtedy, gdy zdający korzysta z komputera).</p> <p><i>Czas pracy zapisany na stronie tytułowej arkusza jest obowiązujący (nie wymaga przedłużenia) – por. Tabela 2.</i></p> <p><i>Do arkuszy z języków obcych nowożytnych dołączona jest płyta CD z dostosowanym nagraniem, tj. z wydłużonymi przerwami na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie.</i></p>
	<p>4. Korzystanie z przyborów optycznych, którymi uczeń posługuje się na co dzień.</p>
	<p>5. Oświetlenie stanowiska pracy dostosowane do dysfunkcji.</p>
	<p>6. Korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego w pisaniu i/lub czytaniu.</p> <p><i>Dostosowanie możliwe tylko wtedy, gdy wada wzroku znacznie utrudnia lub uniemożliwia uczniowi lub słuchaczowi czytanie lub pisanie.</i></p>
	<p>7. Zapewnienie obecności tyflop pedagoga (może być członkiem zespołu nadzorującego), jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z uczniem i pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu i środków dydaktycznych.</p>

Uprawnieni do dostosowania	Możliwe sposoby dostosowania (dyrektor szkoły zaznacza w sposoby wskazane przez radę pedagogiczną)
IV. Uczniowie niepełnosprawni ruchowo <i>(na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)</i>	1. W przypadku uczniów z mózgowym porażeniem dziecięcym arkusz dostosowany do dysfunkcji. <i>Do arkuszy z języków obcych nowożytnych dołączona jest płyta CD z nagraniem dostosowanym do potrzeb tej grupy uczniów (wydłużone przerwy na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie).</i>
Uczniowie z czasową niesprawnością rąk <i>(na podstawie zaświadczenia o stanie zdrowia wydanego przez lekarza)</i>	2. Przedłużenie czasu, o którym mowa w pkt 17. <i>Komunikatu</i> .
	3. Zaznaczanie odpowiedzi do zadań zamkniętych w zeszycie zadań egzaminacyjnych, bez przenoszenia ich na kartę odpowiedzi.
	4. Zapisywanie odpowiedzi do zadań na komputerze.
	5. Korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego w pisaniu i/lub czytaniu. <i>W przypadku egzaminu z języka obcego nowożytnego uczeń korzystający z pomocy nauczyciela wspomagającego ma obligatoryjnie przyznaną płytę CD z dostosowanym nagraniem wraz z przedłużeniem czasu trwania egzaminu (patrz pkt IV.6.).</i>
	6. Płyta CD do arkuszy standardowych z języka obcego nowożytnego z wydłużonymi przerwami na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie. <i>Przyznanie tego dostosowania oznacza obligatoryjne przyznanie dostosowania określonego w pkt IV.2. w maksymalnym wymiarze, tj. przedłużenia czasu przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty o 45 minut.</i>
	7. Dostosowanie miejsca pracy do dysfunkcji ucznia.

Uprawnieni do dostosowania	Możliwe sposoby dostosowania (dyrektor szkoły zaznacza w SIOEO sposoby wskazane przez radę pedagogiczną)
<p>V. Uczniowie z afazją (na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)</p>	<p>1. Zaznaczanie odpowiedzi do zadań zamkniętych w zeszyście zadań egzaminacyjnych, bez przenoszenia ich na kartę odpowiedzi.</p> <p>2. Przedłużenie czasu, o którym mowa w pkt 17. <i>Komunikatu</i>.</p> <p>3. Korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego w pisaniu i/lub czytaniu. W przypadku zdających z afazją nauczyciel wspomagający może udzielać dodatkowych wyjaśnień dotyczących poleceń do zadań oraz instrukcji dla zdającego (nie samych zadań, w tym tekstów).</p> <p><i>W przypadku egzaminu z języka obcego nowożytnego uczeń korzystający z pomocy nauczyciela wspomagającego ma obligatoryjnie przyznaną płytę CD z dostosowanym nagraniem wraz z przedłużeniem czasu trwania egzaminu (patrz pkt V.5.).</i></p> <p>4. Zastosowanie szczegółowych zasad oceniania rozwiązań zadań otwartych z języka polskiego, języków obcych nowożytnych oraz matematyki, jak dla uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się.</p> <p>5. Płyta CD do arkuszy standardowych z języka obcego nowożytnego z wydłużonymi przerwami na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie.</p> <p><i>Przyznanie tego dostosowania oznacza obligatoryjne przyznanie dostosowania określonego w pkt V.2. w maksymalnym wymiarze, tj. przedłużenia czasu przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty o 45 minut.</i></p> <p>6. Zapewnienie obecności specjalisty z zakresu niepełnosprawności, np. logopedy (może być członkiem zespołu nadzorującego), jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z uczniem i pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu i środków dydaktycznych.</p>
<p>VI. Uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim (na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)</p>	<p>1. Arkusz dostosowany do dysfunkcji, który uwzględnia</p> <p>a) przedłużenie czasu</p> <p>b) uprawnienie do nieprzenoszenia odpowiedzi na kartę odpowiedzi (tj. zaznaczanie odpowiedzi do zadań zamkniętych w zeszyście zadań egzaminacyjnych).</p> <p><i>Czas pracy zapisany na stronie tytułowej arkusza jest obowiązujący (nie wymaga przedłużenia) – por. Tabela 2.</i></p> <p><i>Do arkuszy z języków obcych nowożytnych dołączona jest płyta CD z nagraniem dostosowanym do potrzeb tej grupy uczniów (odpowiednio wydłużone przerwy na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie).</i></p> <p>2. Zapewnienie obecności specjalisty z zakresu niepełnosprawności (może być członkiem zespołu nadzorującego), jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z uczniem i pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu i środków dydaktycznych.</p>

Uprawnieni do dostosowania	Możliwe sposoby dostosowania (dyrektor szkoły zaznacza w sposoby wskazane przez radę pedagogiczną)
<p>VII. Uczniowie z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera (na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)</p>	<p>1. Arkusz dostosowany do dysfunkcji, który uwzględnia: a) przedłużenie czasu b) uprawnienie do nieprzenoszenia odpowiedzi na kartę odpowiedzi (tj. zaznaczanie odpowiedzi do zadań zamkniętych w zeszytach zadań egzaminacyjnych).</p> <p><i>Czas pracy zapisany na stronie tytułowej arkusza jest obowiązujący (nie wymaga przedłużenia) – por. Tabela 2.</i></p> <p><i>Do arkuszy z języków obcych nowożytnych dołączona jest płyta CD z dostosowanym nagraniem, tj. z wydłużonymi przerwami na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie.</i></p> <p>2. Korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego przy odczytywaniu poleceń i tekstów oraz przy zapisywaniu odpowiedzi zdającego (możliwe tylko wtedy, gdy w toku edukacji uczeń został wdrożony do takiej współpracy z nauczycielem).</p> <p>3. Zapisywanie odpowiedzi do zadań na komputerze (możliwe wtedy, gdy głębokość zaburzenia grafii uniemożliwia odczytanie i dokonanie prawidłowej oceny) pracy egzaminacyjnej LUB gdy zdający posługuje się alternatywnymi i wspomagającymi metodami komunikacji).</p> <p>4. Obecność w sali osoby niezbędnej dla uzyskania właściwego kontaktu ze zdającym oraz/lub pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu i środków dydaktycznych (osoba ta może być członkiem zespołu nadzorującego).</p> <p>5. Dostosowanie miejsca pracy do dysfunkcji ucznia.</p>
<p>VIII. Uczniowie z chorobami przewlekłymi (na podstawie orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania lub zaświadczenia o stanie zdrowia wydanego przez lekarza)</p>	<p>1. Korzystanie z zaleconego przez lekarza sprzętu medycznego i leków koniecznych ze względu na chorobę.</p> <p>2. Dostosowanie warunków przystępowania do egzaminu do specyfiki choroby.</p> <p>3. Przedłużenie czasu, o którym mowa w pkt 17. <i>Komunikatu</i>.</p> <p>4. Korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego w pisaniu i/lub czytaniu, jeżeli choroba uniemożliwia pisanie lub czytanie.</p> <p><i>W przypadku egzaminu z języka obcego nowożytnego uczeń korzystający z pomocy nauczyciela wspomagającego ma obligatoryjnie przyznaną płytę CD z dostosowanym nagraniem (wydłużone przerwy na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie). Korzystanie z płyty z dostosowanym nagraniem wymaga przyznania dostosowania określonego w pkt VIII.3. w maksymalnym wymiarze, tj. przedłużenia czasu przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty o 45 minut.</i></p>

Uprawnieni do dostosowania	Możliwe sposoby dostosowania (dyrektor szkoły zaznacza w sposoby wskazane przez radę pedagogiczną)
<p>IX. Uczniowie chorzy lub niesprawni czasowo (na podstawie zaświadczenia o stanie zdrowia wydanego przez lekarza)</p>	<p>1. Korzystanie z zaleconego przez lekarza sprzętu medycznego i leków koniecznych ze względu na chorobę.</p> <p>2. Dostosowanie warunków przystępowania do egzaminu do specyfiki choroby.</p> <p>3. Korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego, który zapisuje odpowiedzi dyktowane przez zdającego (możliwe wtedy, gdy uczeń lub słuchacz nie może pisać sam i przystępuje do egzaminu w oddzielnej sali).</p> <p><i>W przypadku egzaminu z języka obcego nowożytnego uczeń korzystający z pomocy nauczyciela wspomagającego ma obligatoryjnie przyznaną płytę CD z dostosowanym nagraniem (wydłużone przerwy na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie). Korzystanie z płyty z dostosowanym nagraniem wymaga przyznania dostosowania określonego w pkt 17. Komunikatu w maksymalnym wymiarze, tj. przedłużenia czasu przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty o 45 minut.</i></p>
<p>X. Uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się, w tym: z dysleksją, dysgrafią, dysortografią, dyskalkulią (na podstawie opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej)</p>	<p>1. Zaznaczanie odpowiedzi do zadań zamkniętych w zeszycie zadań egzaminacyjnych, bez przenoszenia ich na kartę odpowiedzi.</p> <p>2. Przedłużenie czasu, o którym mowa w pkt 17. Komunikatu.</p> <p>3. Zapisywanie odpowiedzi do zadań na komputerze (możliwe tylko wtedy, gdy głębokość zaburzenia grafii uniemożliwia odczytanie pracy egzaminacyjnej).</p> <p>4. Korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego, który zapisuje odpowiedzi zdającego do zadań otwartych (możliwe tylko wtedy, gdy głębokość zaburzenia grafii uniemożliwia odczytanie pracy egzaminacyjnej i gdy uczeń lub słuchacz w toku edukacji został wdrożony do takiej współpracy z nauczycielem).</p> <p><i>W przypadku egzaminu z języka obcego nowożytnego uczeń korzystający z pomocy nauczyciela wspomagającego ma obligatoryjnie przyznaną płytę CD z dostosowanym nagraniem (wydłużone przerwy na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie). Korzystanie z płyty z dostosowanym nagraniem wymaga przyznania dostosowania określonego w pkt X.2. w maksymalnym wymiarze, tj. przedłużenia czasu przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty o 45 minut.</i></p> <p>5. Pomoc nauczyciela (członka zespołu nadzorującego), który przed przystąpieniem ucznia do pracy odczytuje z arkusza rezerwowego jeden raz głośno, po kolei wszystkie teksty liczące po 250 wyrazów lub więcej, stanowiące podstawę zadań egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego (możliwe tylko wtedy, gdy głęboka dysleksja znacznie utrudnia samodzielne czytanie i zrozumienie dłuższego tekstu lub wtedy, kiedy poważne trudności w samodzielnym czytaniu i rozumieniu dłuższego tekstu zostały wskazane w opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej).</p> <p>6. Zastosowanie szczegółowych zasad oceniania rozwiązań zadań otwartych z języka polskiego, języków obcych nowożytnych oraz matematyki, uwzględniających specyficzne trudności w uczeniu się.</p>

Uprawnieni do dostosowania	Możliwe sposoby dostosowania (dyrektor szkoły zaznacza w sposoby wskazane przez radę pedagogiczną)
XI. Uczniowie niedostosowani społecznie lub zagrożeni niedostosowaniem społecznym <i>(na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)</i>	1. Zapewnienie obecności specjalisty, odpowiednio pedagoga resocjalizacji lub socjoterapeuty (może być członkiem zespołu nadzorującego), jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z uczniem. 2. Przedłużenie czasu, o którym mowa w pkt 17. <i>Komunikatu</i> , w zależności od potrzeb. 3. Przystąpienie do egzaminu w oddzielnej sali.
XII. Uczniowie lub słuchacze, którzy znaleźli się w sytuacji kryzysowej lub traumatycznej <i>(na podstawie pozytywnej opinii rady pedagogicznej)</i>	1. Zapewnienie obecności specjalisty (może być członkiem zespołu nadzorującego), jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu ze zdającym. 2. Przedłużenie czasu, o którym mowa w pkt 17. <i>Komunikatu</i> , w zależności od potrzeb. 3. Przystąpienie do egzaminu w oddzielnej sali.
XIII. Uczniowie lub słuchacze, którzy mają trudności adaptacyjne związane z wcześniejszym kształceniem za granicą <i>(na podstawie pozytywnej opinii rady pedagogicznej)</i>	1. Przedłużenie czasu, o którym mowa w pkt 17. <i>Komunikatu</i> , w zależności od potrzeb. 2. Przystąpienie do egzaminu w oddzielnej sali. 3. Zastosowanie szczegółowych zasad oceniania rozwiązań zadań otwartych z języka polskiego, jak dla uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się, jeżeli zachodzi taka uzasadniona potrzeba, <u>w porozumieniu z dyrektorem właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej</u> . 4. Możliwość korzystania ze słownika dwujęzycznego (polsko-obcojęzycznego i obcojęzyczno-polskiego) w wersji papierowej lub elektronicznej (dotyczy egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego i matematyki). Słownik zapewnia szkoła lub uczeń.
XIV. Uczniowie z zaburzeniami komunikacji językowej <i>(na podstawie pozytywnej opinii rady pedagogicznej lub opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej)</i>	1. Przedłużenie czasu, o którym mowa w pkt 17. <i>Komunikatu</i> , w zależności od potrzeb. 2. Korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego w pisaniu i/lub czytaniu. <i>W przypadku egzaminu z języka obcego nowożytnego przyznanie tego dostosowania oznacza obligatoryjne przyznanie płyty CD z dostosowanym nagraniem wraz z przedłużeniem czasu trwania egzaminu (patrz punkt XIV.4.).</i> 3. Zastosowanie szczegółowych zasad oceniania rozwiązań zadań otwartych z języka polskiego oraz języków obcych nowożytnych, jak dla uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się, jeżeli zachodzi taka uzasadniona potrzeba, <u>w porozumieniu z dyrektorem właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej</u> . 4. Płyta CD do arkuszy standardowych z języka obcego nowożytnego z wydłużonymi przerwami na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie. <i>Przyznanie tego dostosowania oznacza obligatoryjne przyznanie dostosowania określonego w pkt XIV.1. w maksymalnym wymiarze, tj. przedłużenia czasu przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty o 45 minut.</i>

Uprawnieni do dostosowania	Możliwe sposoby dostosowania (dyrektor szkoły zaznacza w sposoby wskazane przez radę pedagogiczną)
XV. Uczniowie, o których mowa w art. 165 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. <i>Prawo oświatowe (cudzoziemcy)</i> , którym ograniczona znajomość języka polskiego utrudnia zrozumienie czytanego tekstu <i>(na podstawie pozytywnej opinii rady pedagogicznej)</i>	1. Arkusz dostosowany do potrzeb zdających: egzamin ósmoklasisty z języka polskiego i matematyki. 2. Przedłużenie czasu, o którym mowa w pkt 17. <i>Komunikatu</i> , w zależności od potrzeb (dotyczy egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego i matematyki). 3. Przystąpienie do egzaminu w oddzielnej sali (dotyczy egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego i matematyki). 4. Możliwość korzystania ze słownika dwujęzycznego (polsko-obcojęzycznego i obcojęzyczno-polskiego) w wersji papierowej lub elektronicznej (dotyczy egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego i matematyki). Słownik zapewnia szkoła lub uczeń. 5. Zastosowanie szczegółowych zasad oceniania rozwiązań zadań otwartych z języka polskiego, jak dla uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się, jeżeli zachodzi taka uzasadniona potrzeba, <u>w porozumieniu z dyrektorem właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej</u> .
XVI. Uczniowie z niepełnosprawnościami sprzężonymi <i>(na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)</i>	1. Arkusz dostosowany do dysfunkcji, zamówiony <u>w porozumieniu z dyrektorem właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej do 8 listopada 2019 r.</u> (por. pkt 26 <i>Komunikatu</i>). 2. Skorzystanie z dostosowań przewidzianych dla poszczególnych rodzajów niepełnosprawności. Dostosowanie takie <u>wymaga pisemnego porozumienia</u> dyrektora szkoły z dyrektorem właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej <u>do 8 listopada 2019 r.</u> (por. pkt 24 <i>Komunikatu</i>).

Tabela 2. Czas trwania egzaminu ósmoklasisty z poszczególnych przedmiotów

	Czas trwania (min.)						
	arkusz standardowy	przedłużenie czasu, o którym mowa w pkt 17. <i>Komunikatu</i>	arkusz dla osób z autyzmem, w tym z zespołem <i>Aspergera</i>	arkusz dla osób słabowidzących	arkusz dla osób niewidomych	arkusz dla osób słabosłyszących i niesłyszących	arkusz dla osób z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim
	O100	O100	O200*	O400,500*	O600*	O700	O800*
język polski	120	do 180	do 180	do 180	do 180	do 180	do 180
matematyka	100	do 150	do 150	do 150	do 150	do 150	do 150
język obcy nowożytny	90	do 135	do 135	do 135	do 135	do 135	do 135

* W przypadku egzaminu ósmoklasisty z języków obcych nowożytnych dla tych zdających opracowana jest płyta CD z dostosowanym nagraniem (zgodnie z opisem w Tabeli 1.).

CENTRALNA KOMISJA EGZAMINACYJNA
DYREKTOR

dr Marcin Smolik